

Växtråd från Zetas finsmakarens trädgård

Gör så här med

JAPANSKA LÖNNAR

Japanska lönnar har en skönhet, elegans och exotism som få andra träd. Sirliga bladformer och magnifika höstfärger i kombination med spännande växtsätt gör dem till karaktärsfulla och eftertraktade växter.

STOR VARIATION

Med ”japanska lönnar” menar man oftast alla de småväxta, eleganta lönnar med särdeles vackra bladfärger och bladformer, kommande från Ostasien – främst Japan men även Korea och Kina. Under det lite slarviga samlingsnamnet ”japanska lönnar” döljer sig sålunda flera arter och sorter, inte bara från Japan.

Den art som verkligen heter japansk lönn, *Acer palmatum*, finns i en enorm variation. Den har odlats i Japan i flera hundra år och har gett upphov till över 1000 namnsorter.

Storleken hos japanska lönnar varierar med art och sort. I vårt klimat blir de som mest ca 4 m, många ligger på 1–2 m. De mest bredväxande sorterna blir 2,5–3 m. De är alla långsamväxande.

Några arter som ingår under samlingsnamnet ”japanska lönnar”:

Acer japonicum, solfjäderslönn

Acer palmatum, japansk lönn

Acer palmatum Dissectum-Gruppen,
flikbladig japansk lönn

Acer shirasawanum, shirasawalönn

Acer shirasawanum 'Aureum', gyllenlönn

Acer pseudosieboldianum, manchurisk
solfjäderslönn

Acer sieboldianum, fagerlönn

VÄXTPLATS

I sin naturliga miljö växer japanska lönnar i glesa skogar eller skogsbryn, mer eller mindre skuggade och i vindskydd av större träd.

I vårt klimat får man räkna japanska lönnar till de något ömtåliga buskarna eller buskträden. De gynnas av värme och vindskydd men genom att de har tidig savstigning (är ”lättväckta” på våren) är de känsliga för vårfröst. Försök därför hålla tillbaka knoppsprickningen genom att hitta en lugn plats lite i skymundan av gassande vårsol.

Ett ljust, öppet läge i skydd av höga träd eller större buskar som ger sol till vandrande skugga och vindskydd är i allmänhet bra. En vindstilla norrsida kan också vara lämplig.

Grön- och rödbladiga sorter tål i regel sol bättre medan gulbladiga bör stå mer skuggigt för att inte bränna bladen.

Sorter i Dissectum-Gruppen är särskilt vindkänsliga.

Att plantera i en slänt eller åtminstone mark med viss lutning är fördelaktigt eftersom japanska lönnar kräver god dränering.

Generellt sett är japanska lönnar inte särskilt härdiga. Det finns sorter som klarar zon 4 men japanska lönnar är inte gjorda för extrema vintar. De senaste årens hårda kyla skadade gamla, väletablerade exemplar i Mellansverige.

JORD

Japanska lönnar utvecklas bäst i en grushaltig, väl-dränerad jord. Att jorden är genomsläpplig är ett absolut krav. Allt som är i närheten av kompakt och vattensjukt är ett säkert sätt att ta död på dem. Vilket pH-värdet är spelar däremot mindre roll.

Förbättra vid behov med en tredjedel till hälften grus (kornstorlek 8–16), barkmull, välförmultnad kompost, komposterad kogödsel eller lövjord. Blanda ordentligt med den ursprungliga jorden. Öppna och lufta alltid köpejordsäckarna före användning.

Sluttande mark är som redan påpekats gynn-

samt. På helt plan mark kan man med fördel plantera på en lite upphöjd bädd för att minimera risken för stående väta.

PLANTERING

Gräv och luckra en planteringsbädd som är 40–50 cm djup och dubbelt så bred. Jordförbättra vid behov enligt ovan.

Japanska lönnar säljs företrädesvis som **krukodlade**. Planteringstid är vår, sommar och tidig höst.

Plantan ska vara ordentligt vattnad före plantering. Sänk ned krukan i en hink med vatten och låt stå tio minuter. Tag bort krukan och sätt ner plantan i gropen så att den övre delen av jordklumpen hamnar i marknivå. Det är mycket viktigt att plantan inte hamnar för djupt.

Fyll på med jord till hälften, vattna och låt sjunka undan. Fyll upp med jord, tryck till lätt och vattna igen.

Plantor med **rotklump** förekommer fortfarande på grund av bristen på krukodlat växtmaterial. Planteringstid vår, försommar och tidig höst.

Plantan ska vara ordentligt vattnad före plantering. Sänk ned klumpen (med nät kvar) i en hink med vatten och låt stå tio minuter.

Placera plantan i gropen med nät/väv kvar till att börja med. Justera höjden så att den övre delen av jordklumpen hamnar i marknivå eller strax över. Klipp därefter bort materialet bit för bit. Hantera rotklumpen varsamt, den ska vara så intakt som möjligt.

Japanska lönnar är oftast importerade söderifrån vilket gör att de har utsprungna blad redan vid inköp i april. Planteras de tidigt måste man noggrant täcka plantan mot frost. Använd skuggväv, fiberduk eller liknande.

OBS! Vi rekommenderar inte höstplantering av arter och sorter med härdighet zon II och nedåt!

GÖDSLING

Japanska lönnar ska gödslas mycket sparsamt. Om bädden jordförbättrats så som beskrivits under avsnittet ”Jord” behövs ingen ytterligare gödsel de första åren efter plantering.

Fyll på med ett lager välförmulnad kompost eller barkmull varje år. Låt nedfallna löv och barr ligga kvar runt plantorna och kratta även in det under plantorna redan på hösten. Städa inte bort detta värdefulla blivande komposttäckte (mulch)!

VATTNING

Med risk för att verka tjatiga så upprepar vi än en gång att japanska lönnar måste stå i genomsläpplig jord. Det betyder emellertid **inte** att de vill ha det **torrt** under sommaren. Vattenbrist i ett varmt, soligt läge leder till dålig tillväxt och bruna bladkanter, något som förvärras på en blåsig plats. Se till att det inte fattas vatten under sommaren.

Särskilt viktigt är att den nyplanterade lönnen får tillräckligt med vatten. Tillför cirka 25–30 liter per m² och vecka om det inte regnar motsvarande mängd. En regnmätare är en bra hjälp för att ha koll på nederbörden! 1 mm = 1 liter per m².

Obs! Undvik alltför kraftig vattning tidigt på våren **innan** bladen slagit ut och tillväxten kommit igång, det gäller både den nya och den etablerade plantan.

BESKÄRNING

Japanska lönnar har en naturligt vacker växtform och behöver ingen beskärning. Lönnar blöder – om någon enstaka felväxande gren behöver tas bort ska det göras under juli–september.

SÄLLSKAPSVÄXTER

Förslag på sällskapsväxter till japanska lönnar: glansmiskantus, *Miscanthus sinensis* i sorter bergbambu, *Fargesia murielae* i sorter skenkamelia, *Stewartia* olika arter fjärilsazalea, *Rhododendron vaseyi* koreansk azalea, *Rhododendron schlippenbachii* dvärgbarrväxter, olika slakten och arter

Marktäckare:

mjölon, *Arctostaphylos uva-ursi* ljung, *Calluna* och *Erica* i sorter alunrot, *Heuchera* i sorter